

KOHEESIO 2021+ TYÖRYHMÄN 20. KOKOUS

AIKA: 11.3.2021 KLO 13:00-15:30

PAIKKA: TEAMS-KOKOUS

LÄSNÄ:

Pihlman Marja-Riitta, pj, TEM
Osenius Johanna, vpj, TEM
Ahokas Jussi, Soste
Bosquet Päivi, OKM
Ekdahl Päivi, Lapin liitto
Heiniluoma Jari, Parkanon kaupunki
Haavisto-Vuori Päivi, TEM
Hyvönen Ulla, STTK
Hämäläinen Päivi, STM
Järvinen Harri, SAK
Karvonen Marja, Satakunnan ELY-keskus
Kerkkänen Anu, YM
Knaapinen Petri, Uudenmaan ELY-keskus
Mäkinen Annukka, Kuntaliitto
Mäki-Hakola Marko, MTK
Niemi Merja, OKM
Nuotio Tarja, Varsinais-Suomen liitto
Pulliainen Juha, Etelä-Savon ELY-keskus
Rintala Heli, Etelä-Pohjanmaan liitto
Sihvola Sanna, MMM
Tikkala Janika, Suomen Yrittäjät ry
Vehreävesa Satu, Pohjois-Savon liitto
Veistola Tapani, Suomen luonnonsuojeluliitto
Venäläinen Emmi, Akava
Viljamaa Kimmo, Vantaan kaupunki

Asiantuntijat:

Jaana Valkokallio, TEM
Pasi Rantahalvari, TEM
Martta Viitaniemi, TEM

Muut:

Yli-Knuutila Helinä, Hautala Sirpa, Liljeström Sirpa, Ahlgren Harri, Haapalainen Petri, Piittisjärvi Päivi, Hyvärinen Jenni, Kojonsaari Tapani, Pikkarainen Mika / TEM

Huotari Tiina/Uudenmaan liitto, Keisanen Päivi/Pohjois-Pohjanmaan liitto

1. KOKOUKSEN AVAUS

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 13:02. Hän totesi, että osin samaan aikaan on parhaillaan Kestävän kasvun ohjelman sidosryhmätilaisuus. Puheenjohtaja kävi läpi esityslistan kohdat.

Puheenjohtaja totesi jäsenmuutokset seuraavasti: Pirkanmaan liiton Jukka Alasentien tilalle varsinaiseksi jäseneksi Heli Rintala Etelä-Pohjanmaan liitosta ja varalle Niklas Ulfvens Pohjanmaan liitosta.

Puheenjohtaja totesi ilahuneena, että tiedote kuulemien käynnistymisestä on levinnyt ja eri toimijat ovat jo levittäneet tietoa. Jaana Valkokallio esitteli Uudistuva ja osaava Suomi ohjelmaehdotuksen keskeiset muutokset. Valkokallio toivoi, että erityisesti kokouksessa esitettyjen asioiden osalta ryhmän jäsenet toimittaisivat suoraan kommentteja sähköpostitse valmistelijoille mahdollisimman pian.

Helinä Yli-Knuutila totesi, että lakisääteinen alkuvaiheen kuuleminen on käynnistetty lausuntopalvelussa samaan aikaan kuin ohjelmaehdotus. Toimitetaan Koheesiorhmälle tiedoksi lausuntoaineistot ryhmän Tiimeeriin.

Yli-Knuutila kertoi lisäksi lyhyesti ALKE lainsäädännön uudistamisen etenemisestä. VN:n HE-käsittely on 25.3. Tavoitteena, että lainsäädäntö olisi voimassa 1.9. Yritystukilainsäädännön valmistelu etenee samalla aikataululla. Asetusvalmistelu kolmesta asetuksesta (rahoitus, tukikelpoisuus, toimeenpano) on käynnissä. Lausuntokierros olisi käynnistymässä pääsiäisen tienoilla.

Puheenjohtaja totesi, että ryhmällä on nyt tilaisuus antaa lausuntoja 16.4. asti. Esitetyt kalvot ovat saatavissa työryhmän Tiimerissä.

2. KOKOUKSEN 27.1.2021 MUISTION HYVÄKSYMINEEN

Muistio hyväksyttiin.

3. OIKEUDENMUKAISEN SIIRTYMÄN RAHASTON VALMISTELU

Pasi Rantahalvari esitteli valmistelun tilannetta. Rantahalvari piti tärkeänä käydä läpi JTF:n perusasioita nyt kun neuvosto on asetuksen hyväksynyt. Edelleen on keskustelua leimannut epätietoisuus ja väärintymmärryksetkin rahaston tarkoituksesta ja tuettavasta toiminnasta.

Tuettavalla toiminnalla on oltava suora yhteys artiklaan 2 ja alueellisissa suunnitelmissa todettuun toimintaan. Toimenpiteet ja resurssit tulee kohdentaa tehokkaasti siirtymän haittavaikutuksiin vastaamiseksi. Päähuomio on menetettyjen työpaikkojen korvaamisessa ja työvoiman sopeuttamisessa. Rantahalvari totesi JTF:stä rahoitettavan hankkeen tukikelpoisuuden ehtoina olevan se, että hanke on artiklan 8 toimien mukainen, se voidaan rahoittaa yritystukilain tai alueiden kehittämislain nojalla ja että se toteuttaa alueellisen siirtymäsuunnitelman tavoitteita.

Komissio korostaa alueellisten suunnitelmien tarkastelussaan suunnitelman strategian selkeyttä ja johdonmukaisuutta ja että se on linjassa kansallisen energia- ja ilmastostrategian kanssa. Rantahalvari nosti esiin muina valmistelussa huomioitavina asioina Do no significant harm -periaatteen (DNSH) ja komission valmistelussa olevan linjauspapereiden turpeen muista käyttömuodoista ja jälkikäytöstä Jälkikäytön osalta metsitys voisi ilmeisesti olla paras ilmaston kannalta. Kansallisessa keskustelussa on noussut lisäksi laajakaistat ja laitosinvestoinnit.

Maakuntien ensimmäiset luonnokset A ja B-osien osalta ovat olleet valmistelussa ja ne toimitetaan TEM:lle 12.3. mennessä.

Puheenjohtaja kiitti katsauksesta ja avasi keskustelun.

Marko Mäki-Hakola MTK:sta kysyi Rantahalvarin mainitsemasta komission linjauspapereista koskien turpeen muita käyttömuotoja. Hän totesi, että hakeinvestointi lienee vaikeasti perusteltavissa, koska se on korvaava investointi. Hän pohti, miten korvaava investointi määritellään. Rantahalvari vastasi, että investointeja on tehty jo paljon. Yritykset ovat mukauttaneet toimintaansa tekemällä uusia investointeja. DG Clima on komission linjauspapereiden tekijänä. Muut käyttömuodot eivät ole suosiossa komissiossa käytävässä keskustelussa.

Tapani Veistola Suomen Luonnonsuojeluliitosta toi esiin biodiversiteetti-ongelman, joka tulee, jos turvealueita käytetään muuhun. Muut käyttömuodot voivat olla ristiriidassa Do no significant harm -periaatteen kanssa. Vesittäminen ja soiden ennallistaminen olisivat hyviä luonnon kannalta.

Sanna Sihvola MMM:stä totesi, että maaseutuohjelman investointituet ja yritysten perustamistuet ovat käytettävissä siirtymäkaudella. JTF-asetus tuo rahoitustukea. Turveyrittämisestä luopuva yrittäjä tarvitsee tukea uuden liiketoiminnan tai yrityksen käynnistämiseen. Hän pohti mahdollista yritystukilaki kaikkia JTF:n mahdollisuuksia.

Rantahalvari piti JTF-asetusta selkeästi fokuoituneempana ja rajoitetumpana kuin maaseuturahastoa. Lähtökohdat ovat samat kuin EAKR:n rahoittamissa yrityksissä. Rantahalvari totesi, että ei pidä tulkita JTF-asetuksen artiklaa 8 liian väljästi. Hän tähdensi, että maaseuturahaston ja kansallisen tukien mahdollisuudet ovat tärkeitä.

Anu Kerkkänen YM:stä totesi, että turpeen uusien käyttömuotojen nostaminen esille alueellisissa suunnitelmissa on ongelmallista, koska ne eivät noudata DNSH-periaatetta. Turvesoiden ennallistaminen olisi mielekäs vaihtoehto.

Päivi Ekdhal Lapin liitosta kertoi, että alueellisten suunnitelmien laadinnassa on saatu tukea kansallisesta koordinaatioryhmästä. Hän korosti

alueille olevan hyvin tärkeää, että ainakaan kansallisesti ei tehtäisi tukentavia kantoja. Hän totesi tällä hetkellä olevan tällainen vaikutelman artiklan 8 osalta. Ek Dahl piti ongelmallisena myös sitä, että on epäselvää, voidaanko ALKE-lain ja yritystukilain mukaisesti tukea alueellisissa suunnitelmissa määriteltyjä sisältöjä. Hänen mukaansa yritystukilaki ei ole ollut maakuntien nähtävissä.

Rantahalvari ei pitänyt edellä esitetty rakentavana lähtökohtana. TEM ei ole rajaamassa. Lähtökohtana ovat ALKE- ja yritystukilainsäädäntö. TEM:n tulkinnassa huomioidaan myös EU:n valtiontukisäännöt. TEM:n tavoitteena on tuottaa ohjelma, joka on mahdollista saada läpi komissiossa. Komissiosta saatavia tarkentavia tietoja välitetään sitä mukaa, kun niitä saadaan.

Juha Pulliainen Etelä-Savon ELY-keskuksesta totesi yritystukilainsäädännöstä, että voimassa olevaan yritystukeen verrattuna ei ole tulossa merkittäviä muutoksia. Kysymys tukemisestä kulminoituu siihen mitä uutta liiketoimintaa turveyrittäjä ryhtyy tekemään.

Sirpa Hautala TEM:stä totesi samoin kuin Pulliainen, että uusi yritystukilaki on yrityksen kehittämisavustuksen osalta hyvin pitkälle nykyisen lain mukainen. Turvealan yrityksiä voidaan tukea, jos hankkeissa luodaan uutta liiketoimintaa ja hankkeet täyttävät avustuksen kriteerit muilta osin. Hautala kertoi, että keskeinen muutos voimassa olevaan yritystukilakiin on se, että vain alkutuotanto kalatalouden, maatalouden ja metsätalouden alalta rajattaisiin kehittämisavustuksen ulkopuolelle. Näin ollen toimialarajaus siis lievenisi ja esim. maatalouteen, metsätalouteen, kalatalouteen liittyvä palvelutoiminta voisi olla toimialana mahdollinen, jos hankkeet täyttävät avustuksen myöntämisen kriteerit muilta osin. Voimassa olevaa lakia vastaavasti kehittämisavustusta ei voitaisi edelleenkään myöntää maataloustuotteiden jalostukseen ja kaupan pitämiseen.

Johanna Osenius korosti, että on turha tehdä alueellisten tarpeiden ja asetuksen tulkinnan välille vastakkainasettelua. Osenius totesi, että TEM:llä on käsitys komission näkemyksistä, joiden perusteella odotettavissa on vaikeita neuvotteluja. Nyt on tärkeää käydä läpi huolellisesti alueelliset suunnitelmaluonnokset.

Puheenjohtaja totesi, että yritystukilainsäädäntö on ollut lausunnoilla. Hän summasi käytyä keskustelua toteamalla, että JTF:llä on oma tarkoituksensa eikä se sovellu kompensatioihin. Tarpeita ja toiveita on ymmärrettävästi nostettu esiin ahdinkotilanteesta johtuen. Kaikkein ei kuitenkaan tämä väline taivu.

4. KUMPPANUUSSOPIMUKSEN VALMISTELUTILANNE

Martta Viitaniemi esitteli työryhmälle ennakkoon jaettua luonnosta. Hän kävi läpi luonnokseen lisätyt osuudet ja tekstit ja totesi vielä puuttuvat osuudet. Ahvenanmaan osuudet, JTF:n ja RRF:n osuudet sekä rahoitusta koskevat taulukot tulee vielä täydentää. Kumppanuussopimuksen luonnos on tarkoitus toimittaa komissiolle epäviralliseen tarkasteluun vielä maaliskuussa. Valmistelu jatkuu keväällä niin, että sopimus olisi mahdollista toimittaa yhtä aikaa Uudistuva ja osaava Suomi ohjelman kanssa valtioneuvoston käsittelyyn ja edelleen komissioon kesällä.

Kommentteja 2. luonnosversioon voi toimittaa kirjallisesti 18.3. mennessä suoraan Martalle.

Puheenjohtaja kiitti esittelystä ja avasi keskustelun.

Merja Niemi OKM:stä kysyi rahastojen välisen täydentävyyden osalta, että voidaanko lisätä tietoa Horisontti, Erasmus ja Luova Eurooppa välineistä. Viitaniemi totesi, että Horisontista on jo tekstiä. Voidaan lisätä merkkimäärien rajoissa tiiviit maininnat. Niemi toimitti tekstiehdotuksen kokouksen chatissa.

Satu Vehreävesa Pohjois-Savon liitosta ehdotti olisiko mahdollista saada teksteihin paremmin näkyviin vuorovaikutus tutkimuksen ja elinkeinoelämän välillä. Lisäksi toisen asteen ammatillinen koulutus olisi hyvä auki kirjoittaa koko koulutusketjun osana ja tutkimus- ja elinkeinoelämän synergiaa lisäävänä. Vehreävesa lupasi toimittaa tekstimuotoilun tästä asiasta.

5. MUUTOKSET OHJELMA-ASIAKIRJATEMPLAATISSA: TASA-ARVOTAULUKOT

Jaana Valkokallio esitteli ennakkomateriaalia toimitettujen kalvojen pohjalta TEM:n pohjaesitystä sukupuolten välisen tasa-arvon kolmijaaksi erityistavoitteittain. Sirpa Liljeström totesi ohjelmavalmistelu aikana pidetyt tasa-arvotyöpajat valmistelijoiden sparraajina. Hän korosti sukupuolten tasa-arvon tärkeyttä ohjelmassa. Ruoka-avun osalta tätä erittelyä ei tarvita kuitenkaan tarvita.

Merja Niemi kysyi rahoituksen kohdentamisesta ovatko erityistavoitteittain esitetyn laskelman pohjalla saman tyyppisiä sisältöjä päättyvältä kaudelta. Harri Ahlgren vastasi, että laskelmissa on verrattu päättyvän kauden investointiprioriteetteja tuleviin erityistavoitteisiin. Hanketoteuma prosentuaalisesti päättyvällä kaudella on laskelmien pohjana rahoituksen sijaan.

Puheenjohtaja kiitti brieffauksesta ja totesi, että kommentteja voi lähettää kokouksen jälkeen mahdollisimman pikaisesti suoraan valmistelijoille.

6. MUUT ASIAT

Ei ollut muita asioita.

7. SEURAAVA KOKOUS

Puheenjohtaja totesi, että seuraavat kokoukset pidetään 29.4. ja pidetään 17.6.

8. KOKOUKSEN PÄÄTTÄMINEN

Puheenjohtaja kiitti osallistujia ja päätti kokouksen klo 14:52.

JAKELU

Työryhmän jäsenet, varajäsenet, asiantuntijat